

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

An restituenda Domino res ipsi nocitura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

me taceat, restituere. Quando tamen, licet rarissime, evenit, ut meam famam tertie personae credere meritis non audeam aio, tunc licet eam valorem reddere, etiam si purem dominum nolle valorem, sed velle omnino rem. Ratio est, quia pluris facienda est mea fama. Adverte de notabili fama esse sermonem, ac notabiliter excedente estimationem, quam assequeretur dominus de re sua, ut ex *superius* dictis colligi potest. Immo casus, licet etiam rarus esse posset ut propter meam eandem famam, nec rem ipsam, nec valorem restituere teneat, sed expectare mihi liceat, donec nanciscar personam aptam, quae media restituam, &c. Vel si nunquam inveniam, nunquam restituam. Ratio est eadem, quia mea notabilis fama exiguo proportionaliter damno alterius pecuniario praevalere semper debet.

§. III. Cui.

Sane Domino; sed adhuc duae obviae se mihi faciunt quaestiones, alias faciliores vide apud alios. Prima, an domino restituendum id, quod eidem allatum sit damnum? Secunda, cui restituendum quando Dominus non appareat? Singulas breviter percuramus.

An restituenda Domino res ipsi nocitura.

2. Habeo apud me Petri gladium, & vestes; an possim primo, debeantque eidem restituere gladium, quo ipse sit certus occisurus contra Iustitiam suum inimicum, vel etiam forte se ipsum. Secundo, an vestes, quibus scerto usus creditur ad fornicandum. Dixi (certo), nec enim sufficit dubium; cum nemo sit praesumendus in dubio acturus male, imò neque probabilitas morale certitudinem non patiens: quia si sit probabile, dominum hoc gladio peccaturum, erit etiam probabile oppositum: at in pari probabilitate melior est conditio domini, qui rem suam apud te possidet, ut dictum est *sup. lib. 1. cap. 3. §. 3. deinceps*. Exciperem furiosum, huic enim non reddere gladium, & si solum probabiliter, imò, & si sola suspitione timeam aliquod proximo malum. Ratio est, quia sic favebo forte innocenti, & ex alia parte furioso, dum talis est, nullam injuriam facere censetur.

3. Iam verò, quoad prius: Assero regulariter, me non teneri, imò me peccare contra Charitatem, si restitui rem ei, qua usus sit ad peccandum contra Iustitiam. Ita *S. Th. hic ad Primum* Ratio est, tum quia hic non agitur, de neganda restitutione, sed diffenda: at, quae maior ratio differendi, quam velle expectare bonum, & utilitatem ipsius domini. Tum quia, si quando possum, debeo auferre gladium ab eo, qui vult occidere innocentem, quanto magis gladium denegare?

4. Addidimus illud (regulariter) nam aliquando denagare non teneor. Primo, quando non possum sine magno meo incommodo, v. g. cum periculo meae vitae, vel fortunatum, nisi forte bonum commune exposcat, ut ne tunc quidem reddam, nam juxta dicta *sup. lib. 6. c. 2. num. praesertim* 4. tunc bonum commune praefertendum esset meo.

Secundo: si ex mea denegatione secutura essent maiora, vel aequalia mala; Cum enim tunc spes non esset obviandi malis, cessaret ratio rem alienam retinendi, vide *mox n. 10.*

5. Addidimus item (peccare contra Charitatem) quod certum est. Quid verò, peccabone etiam contra Iustitiam, ita ut obliget ad restitutionem, si dominus damnum injuste alicui inferat cum eo, verbi gratia, gladio, quem ego culpabiliter reddidi? Molina *tom. tertio, disp. 755.* docet me peccare solum contra Charitatem, Lessi verò *lib. 2. cap. 16. dub. 4.* contendit etiam contra Iustitiam, idemque multis probat *Salon. hic contr. 2.*

6. Profectò, Lessi sententia probabilior est, tunc valde proximè cooperaretur ad injustam illam nem occisionis, reddendo gladium, quem negaret. Dices, neque contra Charitatem, neque contra Iustitiam peccas, reddens pecuniam debitam ei, quod domum, vel navim empturus est, in quibus committitur, fraudes, & illicita mercimonia à domino exercenda, ergo neque in casu nostro. Respondetur, gando consequentiam; nam illa delicta valde sunt nota à mea redditione pecuniae, quod si quod ego cum peccato alterius appareat, satis excusatur, quod ego habeo reddendi domino pecuniam, quod At praedicti gladij, & similium redditio, de qua loquimur, proxima est ipsi actioni injustae, quae fit, est. Quare, si non est aliqua major, & urgentior reddendi equalis esset metus mortis, vel similis malum, non excusabor à peccato, non solum contra Iustitiam, quod cum Lessi contendimus, quia cooperationem tam propinqua ad actionem injustam, etiam injustum constituit, quasi socium, & complicitatem delicti contra Iustitiam.

7. Iustas, Nemo tenetur ex Iustitia (etiam si peccat) defendere innocentem, nisi id ex officio illi incommode possit: ergo neque ego teneor ex Iustitia defendere gladium volenti occidere eundem innocentem, sed solum teneor ex Charitate. Respondetur, consequentiam: Aliud enim est defendere innocentem ad quod non teneor, nisi ex Charitate, aliud non teneor ad occisionem innocentis, ad quod teneor ex Iustitia, & huius ratio est, quia cooperari, est peccare, non defendere, respectu eius, cui non inquitur ex officio. Et hinc etiam fit, ut si dominus occidit meum, sumeret ex se gladium suum à mea domo, ego non impedirem, cum possem, si inquam, ut tunc solum contra Charitatem delinquerem, quia non cooperaretur quasi confocius, sed solum negaret habere.

8. Iustas iterum: Ergo etiam ego peccarem contra Iustitiam, si redderem pecuniam promissam usurario, quae scio ipsius usum ad injustas usuras, quia data illi materiam tam proximam usuris, iam cooperaretur illo, veluti socius ad injustum lucrum. Respondetur, esse per se, & nisi ex aliquo capite accideret excusatio certe semper accidit. Primo, ne rixae sint cum usurario. Secundo, ne ego habeat infidelis. Tercio, ne quatenus iterum inutuo indigero, idem usurarius, vel alius meum mihi detrahet. Adde denique maxime me excusare ex eo capite, quod usurarius semper sit paratus ad ipsum lucrum extorquendum, de qua re dictum est *sup. lib. 5. c. 1. §. 4. n. 5. praesertim 42.*

9. Quoad posterius: Assero, me non teneri restituere, imò contra Charitatem me peccare, si restituam, quo certo scio dominum peccaturum contra alias virtutes à Iustitia, nisi accedat excusatio. Ita Lessi *lib. 2. dub. 4. Molin. d. 755.* Val *hic. quest. 6. p. 7. ex S. Thoma. quest. ult. art. 6.* Ratio est, quia ex lege Charitatis tenetur succurrere proximo indigenti, quando sine magno incommodo possumus, ut hic nos posse supponimus. Quamvis ergo creditor absolute habeat ex vi iustitiae petendi suum, non tamen hic, & nunc, quando peccatum facile per denegationem illam removeretur, test: Iustitia enim non est contraria Charitati, sed potius illi maxime subordinata.

10. Urges: Si Dominus vellet uti sua pecunia ad peccandum, tu non posses illam pecuniam auferre, ut peccatum impedires, satis enim est, si utaris (quando peccatum est emenda) correctione fraterna, ergo neque peccatum ejusdem domini pecuniam denegare. Respondetur, ergo consequentiam: Nemo enim tenetur impedire alteri peccatum, vi detinendo, res ejusdem auctoritate hoc enim esset magnum onus, & ex se valde infideliter.

